3/10/1996

MINISTERE DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE INSCRIVANT SUR LA LISTE DE SAUVEGARDE COMME ENSEMBLE LES FACADES AVANT ET LES TOITURES DES IMMEUBLES SIS AVENUE DUCPETIAUX, 13-15 A SAINT-GILLES.

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Vu l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier, notamment les articles 7 §6 et 8;

Vu l'arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 23 mars 1995 entamant la procédure d'inscription sur la liste de sauvegarde comme ensemble des façades avant et des toitures des immeubles sis avenue Ducpétiaux, 13-15 à Saint-Gilles;

Considérant que les propriétaires ont transmis leurs observations le 21 juin 1995 et que celles-ci peuvent être résumées comme suit :
- L'inscription sur la liste de sauvegarde n'entraîne aucune subvention et empêcherait la rénovation du bien, en particulier la restauration des sgraffites,

MINISTERIE VAN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT INSCHRIJVING OP DE BEWAARLIJST ALS GEHEEL DE VOORGEVELS EN DE BEDAKINGEN VAN HET GEBOUW GELEGEN DUCPETIAUX LAAN 13-15 TE SINT-GILLIS.

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Gelet op de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed, inzonderheid op artikelen 7 §6 en 8;

Gelet op het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 23 maart 1995 houdende instelling van de procedure tot inschrijving op de bewaarlijst als geheel van de voorgevels en de bedakingen van het gebouw gelegen Ducpetiaux laan 13-15 te Sint-Gillis;

Overwegende dat de eigenaars zijn opmerkingen op 21 juni 1995 meegedeeld heeft en dat deze als volgt samengevat kunnen worden :
- De inschrijving op de bewaarlijst heeft geen toekenning van een toelage ten gevolge en zou de renovatie van het goed, en meer in het bijzonder de restauratie van de sgraffiti, in het gedrang brengen,

Considérant que ces observations peuvent être rencontrées comme suit :

En vertu de l'article 11 relative à la conservation du patrimoine immobilier :
- Le propriétaire d'un bien relevant du patrimoine immobilier inscrit sur la liste de sauvegarde a l'obligation de le maintenir en bon état et de respecter les conditions particulières de conservation qui auraient été prescrites. D'autre part, le propriétaire est tenu de gérer son bien en bon père de famille.

- Si l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier, ne prévoit pas de subventions pour les biens inscrits sur la liste de sauvegarde, d'autres aides peuvent être envisagées.

Sur la proposition du Ministre-Président chargé des Pouvoirs locaux, de l'Emploi, du Logement et des Monuments et Sites,

A R R E T E :

Article 1er - Sont inscrits sur la liste de sauvegarde comme ensemble les façades avant et les toitures des immeubles sis avenue Ducpétiaux, 13-15 à Saint-Gilles, connus au cadastre de Saint-Gilles, 1ère division, section B, 2ème feuille, parcelles n°s 365 A5 et 365 B9, en raison de leur intérêt artistique, précisé dans l'annexe I au présent arrêté.
La délimitation de l'ensemble est reprise sur le plan figurant à l'annexe II du présent arrêté.

Overwegende dat deze opmerkingen als volgt kunnen tegemoet gekomen worden :

Krachtens artikel 11 inzake het behoud van het onroerende erfgoed :
- De eigenaar van een goed behorend tot het op de bewaarlijst ingeschreven onroerende erfgoed is verplicht om dit in goede staat te houden en om de bijzondere behoudsvoorwaarden, die eventueel werden voorgeschreven, na te leven. Anderzijds moet de eigenaar zijn goed als een goede huisvader beheren.

- Indien de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed geen toelagen voorziet voor de goederen die ingeschreven zijn op de bewaarlijst, kunnen andere hulpmiddelen overwogen worden.

Op voordracht van de Minister-Voorzitter belast met Plaatselijke Besturen, Werkgelegenheid, Huisvesting en Monumenten en Landschappen,

B E S L U I T :

Artikel 1 - Worden ingeschreven op de bewaarlijst als geheel de voorgevels en de bedakingen van het gebouw gelegen Ducpetiaux Laan, 13-15 te Sint-Gillis, bekend ten kadaster te Sint-Gillis, 1ste afdeling, sectie B, 2de blad, percelen nrs 365 A5 en 365 B9, omwille van hun artistieke waarde, zoals nader bepaald in bijlage I gevoegd bij dit besluit.
De afbakening van het geheel wordt aangeduid op het plan in bijlage II bij dit besluit.

Art. 2 - Le Ministre ayant les Monuments et Sites dans ses attributions est chargé de l'exécution du présent arrêté.

Bruxelles, le 03.10.1996

Par le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Le Ministre-Président chargé des Pouvoirs locaux, de l'Emploi, du Logement et des Monuments et Sites

Charles PICQUE.

Art. 2 - De Minister tot wiens bevoegdheid Monumenten en Landschappen behoort, is belast met de uitvoering van dit besluit.

Brussel, 03.10.1996.

Door de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

De Minister-Voorzitter belast met Plaatselijke Besturen, Werkgelegenheid, Huisvesting en Monumenten en Landschappen

ANNEXE I A L'ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE INSCRIVANT SUR LA LISTE DE SAUVEGARDE COMME ENSEMBLE LES FACADES AVANT ET LES TOITURES DES IMMEUBLES SIS AVENUE DUCPETIAUX, 13-15 A SAINT-GILLES.

Réf. cadastrale : 1ère division, section B, 2ème feuille, parcelles n°s 365 A5 et 365 B9.

DESCRIPTION SOMMAIRE

Maisons symétriques de style Art Nouveau géométrique construites par HANKAR pour son ami Armand HANSSENS en 1894.Sur soubassement en pierre bleue à jours de caves, façades en briques avec bandeaux en pierre blanche, ceux du 1er étage séparés par une frise de faïence. Toutes les baies avec linteaux métalliques apparents. Baies rectangulaires à appui saillant en pierre bleue. Arcs surbaissés au-dessus des ouvertures des deux premiers niveaux, ceux du premier niveau ponctués de harpes en pierre blanche.Grande porte surmontée d'une importante baie d'imposte. Balustrade métallique reliant les deux portes-fenêtres au 1er étage de chaque maison.Allège de la fenêtre du n° 15 décorée d'une frise de pierre blanche; celle du n° 13 remplacée par de la brique. Panneaux en creux décorés de sgraffites floraux exécutés par le peintre-décorateur A. CRESPIN.Corniche en saillie et bâtière de tuiles.

Intérêt présenté par les biens selon les critères définis à l'article 2, 1° de l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier.

Intérêt artistique :

L'oeuvre de HANKAR mérite une grande attention car il est un des plus brillants créateurs de l'Art Nouveau belge et une figure importante de l'architecture européenne de la fin du XIXème siècle. Il deviendra rapidement un des architectes les plus courtisés de Bruxelles au point qu'il marquera de son empreinte certains quartiers d'Ixelles et de Saint-Gilles. Dans ce quartier de Saint-Gilles situé dans les environs de l'Hôtel de Ville et de la prison, l'architecte construira sept maisons essentiellement pour une clientèle modeste d'artisans ou d'employés.
Alors qu'HORTA travaillera pour les classes élitistes, HANKAR se tournera vers les classes plus populaires, lui permettant de devenir un véritable spécialiste de l'architecture domestique. Dans cette production, HANKAR combine l'économie de moyens plastiques (linteaux métalliques apparents remplaçant les arcs...) et l'économie budgétaire.

Les n°s 13 et 15 s'inscrivent dans ce cadre là même si elles ont été construites pour Armand HANSSENS, architecte et industriel, ancien élève de BEYAERT et ami de HANKAR. Il construira également pour son ami le n°47 avenue Ducpétiaux.
Le décor des façades est très dépouillé et l'essentiel de la composition repose sur le jeu des percements.Comme F. LOYER l'indique dans son livre "Paul HANKAR. La Naissance de l'Art Nouveau" (1985) : "la maison s'affirme comme une construction sans luxe inutile, adaptée à la vie de ses habitants et discrètement enrichie de détails dont la sobriété n'exclut pas le raffinement".Ces deux maisons reprennent le schéma des édifices de la rue de la Croix de Pierre, avec un étage de plus. Leur plan et terrain sont également similaires.
Cet ensemble de maisons est représentatif d'une des deux typologies d'architecture domestique employées par HANKAR.

Il s'agit en effet d'immeubles de rapport.
Ces bâtiments, par leur gabarit et leur style, s'intégrent parfaitement à ce quartier de Saint-Gilles.

Vu pour être annexé à l'arrêté du 03. 10. 1996

Le Ministre-Président chargé des Pouvoirs locaux, de l'Emploi, du Logement et des Monuments et Sites

Charles PICQUE

BIJLAGE I VAN HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING INSCHRIJVENDE OP DE BEWAARLIJST ALS GEHEEL DE VOORGEVELS EN DE BEDAKINGEN VAN HET GEBOUW GELEGEN DUCPETIAUX LAAN, 13-15 TE SINT-GILLIS.

Kadastrale gegevens : 1ste afdeling, sectie B, 2de blad, percelen nrs 365 A5 en 365 B9.

BEKNOPTE BESCHRIJVING

Symmetrische huizen in geometrische Art Nouveau stijl in 1894 door HANKAR voor zijn vriend Armand HANSSENS gebouwd.
Onderbouw van blauwe steen met keldervensters, bakstenen gevels met lijsten van witte steen waarbij deze van de eerste verdieping gescheiden wordt door een fries van faience. Alle openingen met zichtbare metalen lateien. Rechthoekige vensters met uitstekende vensterbanken van blauwe steen. Gedrukte boog boven de openingen van de twee eerste niveaus, waarbij deze van het eerste niveau benadrukt door harpen van witte steen.
Grote deur met daarboven belangrijk bovenlicht. Metalen borstwering die beide vensterdeuren verbindt op de eerste verdieping van elk huis.
De borstwering van het venster op het nummer 15 is versierd met een fries van witte steen terwijl deze van het nummer 13 vervangen werd door bakstenen. Hol uitgewerkte panelen versierd met bloemen-sgraffitti die uitgevoerd werden door de schilder-decorateur A. CRESPIN.
Uitstekende kroonlijst en zadeldak met dakpannen.

Belang van het monument volgens artikel 2, paragraaf 1, bepaald in de Ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerend erfgoed.

Artistiek belang:

Het oeuvre van HANKAR verdient zeker een grote belangstelling aangezien hij een van de meest briljante ontwerpers van de Belgische Art Nouveau is en derhalve een belangrijke figuur op het gebied van de architectuur in Europa op het einde van de XIXde eeuw. Hij wordt weldra een van de meest gevraagde architecten van Brussel waardoor hij zijn stempel zal drukken op bepaalde wijken van Elsene en van Sint-Gilles. In deze wijk van Sint-Gillis gelegen in de omgeving van het stadhuis en van de gevangenis zal de architect zeven huizen bouwen hoofdzakelijk voor een bescheiden cliënteel van ambachtslui en bedienden.
Terwijl HORTA voor een elitaire klasse werkt zal HANKAR zich meer wenden tot de meer bescheiden klasse, waardoor hij een echte specialist wordt op het gebied van het bescheiden woonhuis. In deze produktie bindt HANKAR de zuinigheid van de plastische middelen (zichtbare metalen lateien die de bogen vervangen) met de budgettaire zuinigheid.
De nummers 13 en 15 zijn gekoppelde enkelhuizen gebouwd voor Armand HANSSENS, architect en industrieel, oud-leerling van BEYAERT en vriend van HANKAR. Hij zal eveneens voor zijn vriend het nummer 47 van de Ducpétiauxlaan bouwen.
De versiering van de gevel is zeer sober en het hoofdbestanddeel van de samenstelling berust op het spel van de venstersopeningen.

Zoals F. LOYER vermeldt in zijn boek "Paul HANKAR. La Naissance de l'Art Nouveau" (1985): "Het huis valt op als een constructie zonder overbodige luxe, aangepast aan het leven van zijn bewoners en discreet verrijkt met details waarvan de soberheid de verfijning zeker niet uitsluit".
Beide huizen nemen het schema van de gebouwen aan de Stenen-Kruisstraat over, met één verdieping meer. Hun plan en terrein zijn eveneens gelijk.
Dit geheel van huizen is representatief voor een van beide bescheiden woonhuistypologieën die door HANKAR werden gebruikt. Het gaat hier trouwens om huurhuizen.
Deze gebouwen integreren zich perfect door hun grootte en hun stijl in deze wijk van Sint-Gillis.

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van 03.10.1996 .

De Minister-Voorzitter, belast met Plaatselijke Besturen, Werkgelegenheid, Huisvesting en Monumenten en Landschappen

Charles PICQUE

ANNEXE II A L'ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE INSCRIVANT SUR LA LISTE DE SAUVEGARDE COMME ENSEMBLE LES FACADES AVANT ET LES TOITURES DES IMMEUBLES SIS AVENUE DUCPETIAUX 13-15 A SAINT-GILLES.

BIJLAGE II VAN HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT INSCHRIJVING OP DE BEWAARLIJST ALS GEHEEL DE VOORGEVELS EN DE BEDAKINGEN VAN HET GEBOUW GELEGEN DUCPETIAUXLAAN 13-15 TE SINT-GILLIS.

DELIMITATION DE L'ENSEMBLE

AFBAKENING VAN HET GEHEEL

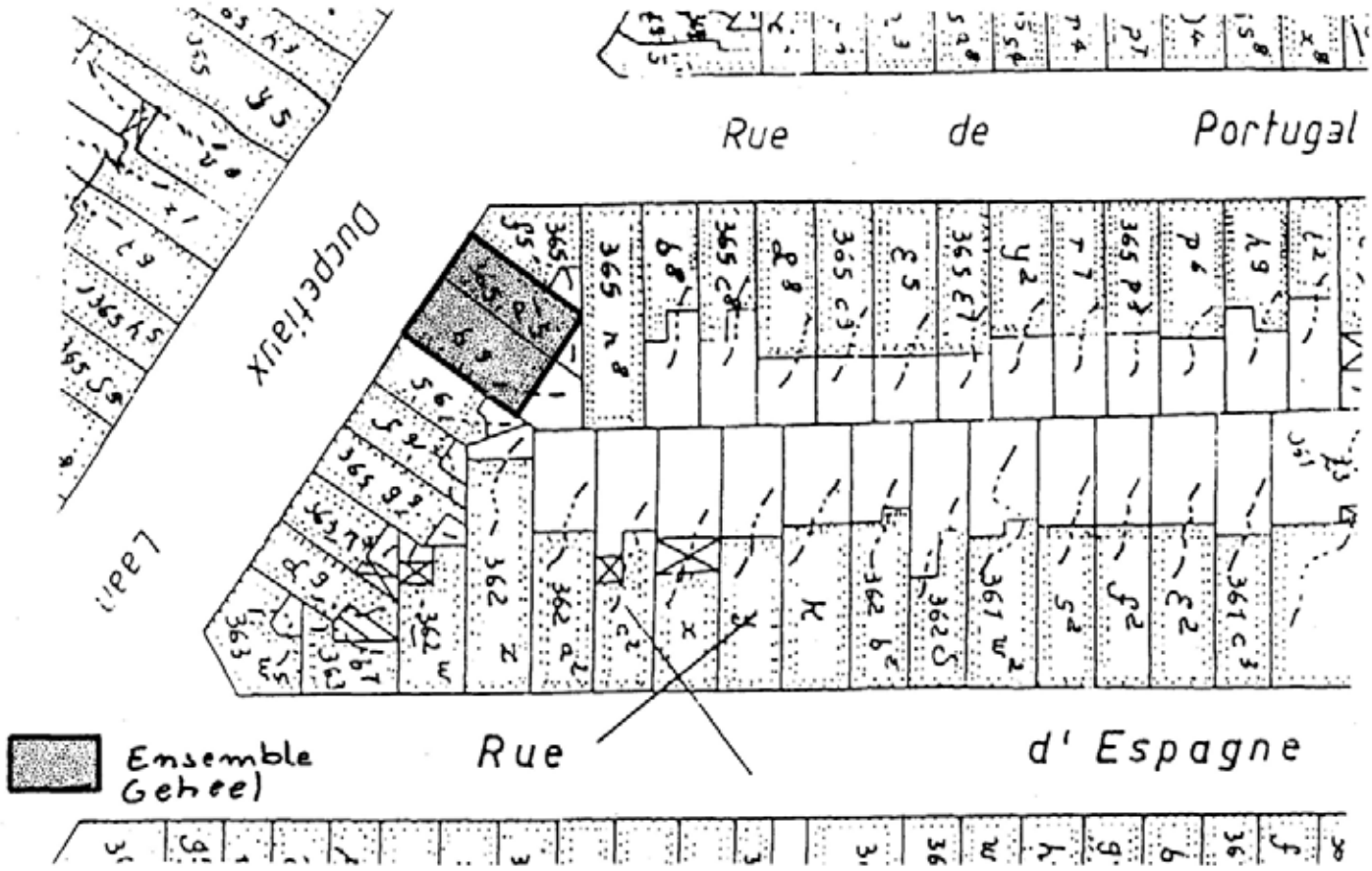

Vu pour être annexé à l'arrêté du 03.10.1996,

Le Ministre-Président chargé des Pouvoirs locaux, de l'Emploi, du Logement et des Monuments et Sites

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van 03.10.1996.

De Minister-Voorzitter belast met Plaatselijke Besturen, Werkgelegenheid, Huisvesting en Monumenten en Landschappen

Charles PICQUE.

V.9511